

EFFE BOMEN

Dick de Jong

Het wordt als 'niet-netjes' beschouwd om met je zelf als eerste te beginnen; toch waag ik het er een keer op. Mijn tijdelijke job als interim-directeur nadert haar einde. Acht maanden is best lang. Vooral als het veel werk is en je ook nog een boel andere leuke dingen te doen hebt. En op 1 februari houdt het nog niet op, want er moet ook nog worden ingewerkt. Vanaf deze plaats wensen we Koos van Veen dan ook alle succes toe.

Wat ik in mijn tijdelijke functie vooral ook weer merk is de bijzonder prettige samenwerking tussen allen die als vrijwilliger bij Museum De Koperen Knop betrokken zijn. Maakt niet uit in welke functie, maar dat samen aan de slag zijn is gewoon fijn. Ik roep altijd dat we een platte organisatie zijn zonder hiërarchische structuur. Maar natuurlijk moet er wel een vorm van organisatiestructuur zijn. Maar heel veel gebeurt gewoon zonder dat je erom hoeft te vragen. Als er scholen op bezoek zijn geweest dan merkt een van de dienstdoende supposten dat er tijdens het 'eetkwartiertje' is gemorst is. Gewoon even stofzuigen. En als iemand als eerste bij het museum komt, worden bij de entree eerst even de spinnenwebben weggehaald. Zo zijn er meer voorbeelden. Dat is de kracht van De Koperen Knop.

EEN NIEUWE EXPOSITIE: STOOF

Waar denkt u aan bij het woord stoof? Misschien gestoofde gerechten, zoals stoofvlees of stoofpeertjes. Of de ouderwetse voetstoof om de voeten en het onderlichaam te verwarmen. In tal van verschillende varianten zoals de kerkstoof en rijtuigstoof. Stoof doet denken aan warmte, gezelligheid. Maar het

woord stoof omvat nog meer. Denk bijvoorbeeld aan de stoof van de wilg. De knotwilg, van verschillende hoogte, aangeduid als voetstoof, kniestoof en hoofdstoof. Het gedeelte van de wilg waarvan de takken zijn afgezaagd of -gehakt. Of de meekrapstoof, een hoge schuur waarin wortels van de meekrap werden gedroogd om er rode kleurstof van te maken. Verwarmen, knotten, koken, drogen. Deze expositie toont een overzicht van de verschillende gebruiken van stoof in de breedste zin van het woord. Kom het allemaal zelf ervaren. Voor de kids is er een speciale speurtocht bij de expositie Stoof.

HET IS DECEMBERTIJD

Voor veel mensen is december een heel bijzondere tijd. Dat kan echter twee kanten uitgaan: het is de mooiste en de fijnste tijd van het jaar. Of het is de tijd dat je meer dan anders ervaart dat je alleen bent. Twee uitersten die echter eenvoudig bij elkaar kunnen worden gebracht. Bijvoorbeeld als iemand die december fijn vindt nu eens iemand aandacht geeft die moeite heeft vanwege eenzaamheid. Samen (of met meer) naar De Koperen Knop. De expositie bezoeken en veel nieuwe dingen ervaren over Stoof, door het voorhuis lopen en merken dat er veel is heringericht. En dan naar het museumcafé. Voor koffie, thee of iets dat bij december past. Glühwein, warme chocolademelk of een kop erwtensoep. Samen gezellige dingen doen. En voor u naar huis gaat nog even genieten van de kerstsfeer.

KERST IS IN ZICHT

Edith van der Hoogt-Drinkwaard

INLEIDING

Kerst in zicht! Tijd om naar aloude traditie onze huizen en kerstbomen weer feestelijk te versieren! Hoewel aloude traditie... Tegenwoordig zijn de kerstballen machinaal gemaakt en vaak niet meer van glas maar van plastic, in alle kleuren, vormen en met glitters. Dat was vroeger wel anders. Ook de alomtegenwoordige elektrische kerstverlichting is nog niet zo heel lang gangbaar.

KERSTSFEER

In vroeger tijd werd de kerstboom versierd met eenvoudige handgemaakte dingen, zoals zelfgemaakt snoepgoed, slingers en bloemen, geknipt uit goud- of gekleurd papier. Maar ook kleine echte appeltjes en noten en strengen popcorn, met als verlichting echte kaarsjes. Wie veel te besteden had kon zich kerstboomversieringen van bont veroorloven.

DE EERSTE KERSTVERSIERINGEN

Rond 1890 kwam er een ingrijpende verandering in het materiaal van de kerstboomversiering. Glasblazers uit Thüringen waren een nieuw procedé gaan toepassen, namelijk de verzilvering van glazen voorwerpen. De zilverkleurige glazen kerstversieringen zoals ballen in de vorm van appels,

klokken, trompetjes en vogeltjes verdrongen weldra het oude bont, de romantische papieren slingers en bloemen, de noten en de appels. Men bleef nog wel eetbare versieringen in de bomen hangen zoals kerstkransjes. Deze kerstversiering is over de hele wereld verspreid.

De industrie van glazen versierselen in allerlei vormen, toen nog alleen bereikbaar voor de rijken, nam al snel een hoge vlucht. De verkoop van glazen kerstversieringen begon in Duitsland en breidde al snel uit in heel Europa. Begin vorige eeuw werden ze in Nederland veel verkocht.

Het werd steeds meer gemeengoed. Ook werd er elk jaar een nieuwe collectie op de markt gebracht. De Eerste Wereldoorlog maakte het onmogelijk om nog aan Duitse kerstversieringen te komen, waardoor de Amerikaanse industrie zich verder ging ontwikkelen. In 1939 begon de Amerikaanse firma Corning Glass Works met de productie van glazen versieringen die al snel de plaats van de Duitse innamen. De glazen kerstversiering is nooit meer verdwenen.

KERSTVERLICHTING

Van kaarsjes in de kerstboom is voor het eerst sprake in 1737. Ander licht was er nog niet. Gas- en elektrische verlichting moesten nog worden uitgevonden. Maar kaarslicht was niet ongevaarlijk. Pas met de komst van elektriciteit (1878) kwam er een eind aan het kaarsentijdperk. Maar dat was in die tijd nog geen gemeengoed, want niet iedereen kon over stroom kon beschikken. De vergelijking met de elektrische auto in deze tijd gaat hier op! De doorsnee Nederlander kon hier pas na de Eerste Wereldoorlog van elektriciteit profiteren. Kerstverlichting kwam pas na de Tweede Wereldoorlog bij vele huisgezinnen de boom opsieren. In die tijd hingen er aan een snoer kerstverlichting nog niet zoveel lampjes als nu, meestal tien tot veertien. Elektrische kerstlampjes waren destijds duur, maar de welvaart steeg. De oude kerstverlichting is tegenwoordig weer vrij populair; het ziet er gezellig uit, de grote kaarslampjes, al zitten er dan geen 200 stuks aan een snoer, zoals met de moderne ledverlichting gebruikelijk is. Vaak moeten de lampjes met knijpertjes vastgezet worden of met een schuifje over de tak worden gedaan. Jarenlang waren de gekleurde kerstlampjes erg populair. De afgelopen dertig jaar waren die vrijwel verdwenen, maar de snoeren van voor die tijd zijn vaak meerkleurig. Oude kerstversiering is vaak te koop tegen hoge prijzen.

VERZAMELEN

Op brocantemarkten en op verkoopsites kom je nog weleens oude kerstverlichting en -versieringen tegen, maar tegen hoge prijzen. Logisch, want het is vrij zeldzaam, niet veel versiering overleeft 50, 60 of 70 kerstfeesten. Met de hand beschilderde vogels, dieren en ballen zijn in de loop der jaren echte verzamelobjecten geworden, net als de kralenslingers van glas. Het is vaak moeilijk te herkennen welke de echte oude kerstballen zijn. Dit komt omdat de techniek van het maken en de productiemethoden eigenlijk onveranderd zijn gebleven. Bovendien krijgen nieuw geproduceerde kerstballen soms met opzet een oude 'vintage' look. Wel is het herkenbaar aan de verf, het zilvernitraat en de glassoort die gebruikt is. Ook aan de ophanghaakjes kun je het zien: deze zijn kleiner, en het ijzer hiervan is soms verweerd. De oudste kerstballen, van begin twintigste eeuw, hebben ophanghaakjes van glas, die aan de kerstballen zijn vast gesmolten. Deze kerstballen zijn van dikker glas dan we nu gewend zijn, en dus zwaarder. Iets later kwamen de dunnere kerstballen met de ophanghaakjes van ijzer in de handel. Hoewel die iets minder oud zijn, zie je die ook niet heel vaak, want ze zijn natuurlijk wel kwetsbaarder. Je kunt ze het beste in vloeipapier wikkelen en in een doos met vakjes opbergen.

KRALENSLINGERS

Voor de kralenslingers is het herkennen van de ouderdom anders. Als deze van glas zijn gemaakt, zijn het altijd oude slingers. De oudste kralenslingers van helder glas gemaakt en daarna beschilderd, de jongere zijn van zilverkleurig of gekleurd glas gemaakt. Het komt vrij vaak voor dat er enkele kralen in een slinger kapot zijn. Knip deze met een klein tangetje stuk, zodat ze van de slinger af te halen zijn, en alleen intacte kralen overblijven. Pas op, het glas kan alle kanten op springen en de randjes kunnen erg scherp zijn. Ook deze slingers kunt u het beste in vloeipapier wikkelen. Bewaak goed de veiligheid van oude elektrische lichtsnoeren, als je die ook daadwerkelijk gaat gebruiken. Als de draad beschadigd is, is gebruik af te raden. Ook een oude, niet geaarde stekker kan een risico opleveren. Raadpleeg bij twijfel een deskundige. Bij het verzamelen van oude kerstverlichting is de verpakking overigens ook belangrijk. Vaak kun je aan de verpakking zien hoe oude de lichtjes zijn! Bewaar deze dus goed bij de juiste lichtjes.

TENSLOTTE

Lichtjes en versiering zijn belangrijk voor ons kerstgevoel, maar laten wij vooral niet vergeten dat kerst ook de gelegenheid biedt om ons gedurende die twee dagen per jaar te herinneren dat wij hier zijn voor iets anders dan alleen voor onszelf. Museum De Koperen Knop wenst u een liefdevolle kerst en een gelukkig 2024.

Bron: Wilma Verhoeven (Verzamelkrant)

UIT HET MUSEUM

Met de nodige regelmaat krijgen we de vraag te horen wat we dan zoals doen als het museum niet toegankelijk is voor het publiek. De Koperen Knop bruist altijd van de activiteiten. Zo zijn er vaste tijdstippen, maar ook daarbuiten gebeurt van alles. Onderstaand fotomateriaal van activiteiten, met een verhaal. Luister maar mee.

Het uitruimen van de expositie Textielparels is een mooi moment om bij het terugleggen van objecten tegelijkertijd het kruisvoetkabinet eens te herinrichten. Dat betekent leegruimen, keuzes maken van wat er wel in mag en niet in moet, schoonmaken, koper en zilver poetsen en nog meer.

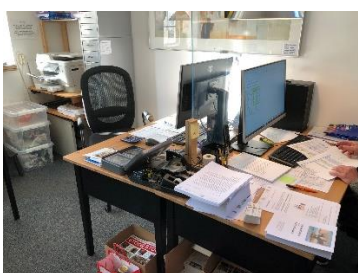
Het bleek een klus te worden die meer dan een dag in beslag nam. Inrichten van een museum of een deel daarvan betekent dat je telkens weer verantwoorde besluiten moet nemen. Het is iets heel anders dan het inrichten van een winkel. Soorten en kleuren moeten bij elkaar, of juist niet.

En op het moment dat je denkt: 'pff, het zit er op'. Volgt het herschikken, want alles moet goed zichtbaar zijn, ook als raamspanningen in de weg zitten. Vervolgens zijn er nog twee monsterklussen: alles wat niet wordt gebruikt terug naar het depot (precisiewerk). Tenslotte nieuwe bebording maken.

Er wordt een expositie ingericht. Bovenstaande zes foto's geven daar een indruk van. En daaruit blijkt dat het elke keer weer veel werk is, denkwerk vooraf en doe-werk tijdens.

Intussen gaat op kantoor het werk gewoon door; nu ja gewoon: eindejaarattenties voor de vrijwilligers zijn er alleen aan het einde van het jaar.

Dit moet nog worden weggebracht.

In de winkel is van alles te koop.

Even een praatje aan de balie.

WORKSHOP FOTOBORDUREN

Maak van je favoriete herinneringsfoto een kunstwerk. Zet een foto van je (klein)kind, ander familielid of iets dat je dierbaar is om in een kunstwerk.

- woensdag 24 januari 2024
- voor volwassenen - 19.30 uur inloop v.a. 19.00 uur
- eigen bijdrage € 15,00 p.p. inclusief consumptie
- donateurs, sponsoren en vrijwilligers 50% korting
- kunstwerk wordt A4 formaat of iets kleiner

AANMELDEN telefoon 0184-611366

email: directiesecretariaat@koperenknop.nl

Geef duidelijk uw naam, telefoonnummer en emailadres op. Betalen doet u op de avond zelf: per pin of contant. De foto's moeten vooraf worden gekopieerd op een transfer. Stuur daarom de foto's voor **15 januari 2024 digitaal** naar teuny.bakker@hetnet.nl of directiesecretariaat@koperenknop.nl. Anders zorgt het museum voor een foto (geen persoonlijke herinnering). Het museum regelt ook de andere benodigdheden.

KERSTIDEE: HOLLANDSE APPELKOEK

Edith van der Hoogt-Drinkwaard

Kerst is het geheel van veel dingen samen: fijn gezelschap, muziek, kaarslicht, saamhorigheid, reflectie, de geur en smaak van kerstlekkernijen en vooral liefde voor elkaar. Geluk zit in kleine dingen. Het bakken van een heerlijke cake of taart voor de kerst is er daar een van! Het beste advies dat wij kunnen geven, maak het niet te ingewikkeld, vandaar onderstaand recept voor een **onvervalste hollandse appelkoek**.

BENODIGDHEDEN:

200 G SPECULAASJES
MESPUNTJE KANEEL
RASP VAN EEN ½ CITROEN
4 EIEREN, GESCHIEDEN
4 EETLEPELS SUIKER
4 GROTE APPELS, GESCHILD EN GERASPT
BOTER VOOR INVETTEN
1 EETLEPEL BLOEM
POEDERSUIKER
TULBAND- OF TAARTVORM 24 CM

Verwarm de oven voor op 180 gr celsius.

Vet de taartvorm in met boter en bestuif hem met bloem.

Maak van de speculaasjes in de keukenmachine fijne koekkrummels.

Meng de kaneel en citroenrasp erdoor.

Meng de eigelen met 3 eetlepels suiker tot luchtig en lichtgeel.

Doe hier de koekkrummels en geraspte appel door.

Sla de eiwitten stijf met een eetlepel suiker en schep voorzichtig door het koek-appelmengsel.

Vul de taartvorm met het beslag.

Bak dit 45 minuten in de voorverwarmde oven tot de koek gaar en goudbruin is.

Laat afkoelen voor het serveren en bestrooi deze met poedersuiker.

UIT HET MUSEUM

De hoeveelheid aangeboden voetstoven overtrof alle verwachtingen.

Ergens in november waren er filmopnamen met Sinterklaas in het museum; een bliksembezoek.

Afgelopen tijd is onder meer de rentenierskamer qua inrichting aangepast.

Hierbij is ook het kruisvoetkabinet meegenomen; binnenkort nog wel de bebording aanpassen.

VERMELDENSWAARDIG:

- Het Rivierenlandfonds heeft een bijdrage van € 2.500 overgemaakt.
- Het oostelijke deel van de lange schuur is grondig gerenoveerd en opgeruimd.
- De elektriciteit van alle gebouwen is geoptimaliseerd en waar nodig vernieuwd.
- Bestuursvoorzitter Kees Commijs is wegens drukte gestopt. Hij wordt opgevolgd door Piet van Houwelingen.
- De vaatwasser is met royale sponsoring van Keukenhof Sliedrecht vervangen.

REGISTRATIE VAN OBJECTEN – 1530 bordspel van karton

INLEIDING

Al geruime tijd wordt er gewerkt aan de museale objecten. Alles wat we als museum bezitten moet op foto gezet en beschreven. Dat vergt heel veel werk op de achtergrond.

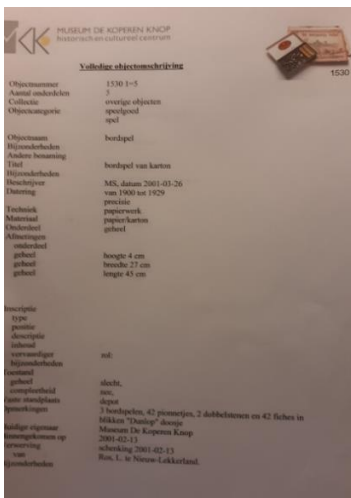
REGISTRATIESYSTEEM

Zoals bekend zijn we over naar een nieuw registratiesysteem, omdat Adlib ermee stopt. Met Axiël zijn intussen al positieve ervaringen. Wel zijn we tegen het probleem aangelopen dat er veel te veel verschillende benamingen zijn gebruikt voor hetzelfde voorwerp. En dat bemoeilijkt het zoeken en terugvinden. Rike Dankers is al geruime tijd bezig dit samen met Alida Ambachtsheer op te lossen.

HET BESCHRIJVEN

Alles wat we bezitten moet worden beschreven. Ooit is daar een team aan begonnen, van wie nu Hans Hamerpagt en Dick Naafs nog over zijn. Regelmatig sturen zij de gevonden informatie door. In overleg zet een van de depotbeheerders materiaal gereed, dat beschreven wordt.

EEN VOORBEELD: 1530 BORDSPEL VAN KARTON

INLEIDING

In een sigarendoos en een Dunlopdoosje worden 3 bordspelen met de benodigde pionnetjes en dobbelstenen bewaard. Eerst volgt een algemene omschrijving en dan van de 3 bordspelen specifiek. Daarna kun je iets lezen over de productie van karton, de geschiedenis van een dobbelsteen en de eigenlijke toepassing van het Dunlopdoosje.

BORDSPELEN

Bordspelen zijn al eeuwenlang een populaire vorm van amusement. Ze bieden een goede manier om samen te komen, plezier te hebben en de tijd door te brengen. Wat ze zo speciaal maakt, is dat ze vaak strategie, denkwerk en interactie vereisen. Sommige spellen zijn gebaseerd op geluk, terwijl andere meer afhankelijk zijn van strategische beslissingen. Dit maakt het spelen van bordspelen een uitdagende en boeiende ervaring. Ze zijn er in verschillende genres en thema's.

Van klassiekers zoals schaken en dammen tot hedendaagse favorieten zoals Carcassonne en Ticket to Ride. Een breed scala aan spellen om uit te kiezen. Wat bordspelen ook bijzonder maakt, is het sociale aspect. Het samenzijn rond een bordspel zorgt voor face-to-face interactie en bevordert het samenspel. Het kan een geweldige manier zijn om nieuwe vrienden te maken, familiebanden te versterken of gewoon een ontspannen avond door te brengen. Bovendien bieden bordspelen een welkome afwisseling van digitale apparaten en schermen. In een wereld waar technologie de overhand heeft, zijn bordspelen een geweldige manier om even weg te stappen van computers, telefoons en tablets.

Of je nu een avondje met vrienden hebt, een familiebijeenkomst organiseert of gewoon wat quality time met je geliefde wilt doorbrengen, een bordspel kan voor een gezellige en gemakkelijke ervaring zorgen. Kortom, bordspelen hebben een tijdloze aantrekkingskracht. Ze brengen mensen samen, stimuleren de hersenen, bevorderen het samenspel en bieden een welkome ontsnapping aan de digitale wereld. Pak een bordspel en geniet van de eindeloze mogelijkheden die dit klassieke vorm van vermaak te bieden heeft.

Het gerucht gaat dat Mary, Koningin van de Schotten, niet van geglaazuurde kersen in haar cake hield. Daarom werd er een cake ontwikkeld met gemalen amandelen in plaats van het gebruikelijke steenfruit. Uiteruiteraad mochten de heerlijke sultana rozijnen niet ontbreken in de onvervalste Dundee cake. Een aanrader voor een afternoon tea met kerst in navolging van de Downton Abbey familie. Er zijn mooie Downton Abbey kookboeken uitgegeven met heerlijke recepten. Het afternoon Tea cookbook is als kerstcadeautje aan te bevelen en doet het bovendien ook erg goed op de salontafel.

INGREDIËNTEN

450 g sultanas (waarvan eventueel 50 gr sukade)
90 ml (6 theelepels) Schotse whiskey
225 g ongezoeten boter
210 g bruine suiker
een mespunt zout
4 eieren
280 gr patentbloem
½ theelepel bakpoeder
¼ theelepel kaneel
¼ theelepel nootmuskaat
115 g gemalen amandelen
160 gr jam
geraspte sinaasappelschil van 2 sinaasappels
95 gr gepelde amandelen ter decoratie

Verwarm in een pan op lage temperatuur de sultana's met de whiskey, roer het mengsel 10 – 15 minuten tot het heet is. Neem de pan van het vuur en laat het mengsel 2 uur staan. Verhit de oven tot 165 gr. C. Beboter de ronde taartvorm van 23 cm, nadat er bakpapier is gebracht (bodem en zijkanten). Doe de boter in de mixer en roer ongeveer 1 minuut op medium snelheid. Voeg de suiker en het zout toe en verhoog de snelheid gedurende 2-3 minuten. Voeg de eieren een voor een toe, samen met een lepel meel bij het eerste ei om er voor te zorgen dat de mix niet gaat klonteren. Klop iedere keer goed nadat een ei is toegevoegd. Voeg het overgebleven meel met de kaneel en de nootmuskaat en vervolgens met een houten lepel het rozijnen whiskey mengsel, de gemalen amandelen, de jam (naar keuze) en de geraspte sinaasappelschil toe.

Vul de vorm en strijk het mengsel glad. Versier de cake met de amandelen. Bak de cake gedurende anderhalf uur. De cake is goed als een satépen er schoon uitkomt. Laat de cake volledig afkoelen en verwijder de vorm en het bakpapier en geniet van deze ultieme kersttractatie.

EINDEJAARSBIJeenKOMST

11 december 2023 was een groot aantal van de museumvrijwilligers aanwezig op een bijeenkomst om alvast afscheid te nemen van het jaar 2023. Woorden van dank en waardering voor ieders inzet werden vertolkt door bestuursvoorzitter Piet van Houwelingen en interim-directeur Dick de Jong. Uiteraard kwam daarbij de geweldige samenwerking en bereidheid om elkaar te ondersteunen aan bod. Ook de zes leden van de Stichting Eigenaren van De Koperen Knop werden hierbij niet vergeten. Zij hebben met hun investering in het cultuurhistorisch erfgoed de mogelijkheid gecreëerd om van de grond te krijgen wat het museum nu is geworden. Er was een terugblik op het afgelopen jaar en ook werd er vooruit gekeken naar 2024. Wat daarin gaat gebeuren weet nog niemand. Maar als thema voor 2024 is het woord KWALITEIT genoemd. Want als we met elkaar kwaliteit aan de bezoekers blijven leveren, zal ook dit nieuwe jaar succesvol kunnen zijn.

Alida Ambachtsheer, nog vrijwilligerscoördinator, neemt afscheid van drie trouwe vrijwilligers.

Niet als voormalig directeur, maar als tijdelijke vrijwilligerscoördinator, maakte Alida van de gelegenheid gebruik van drie oudgedienden afscheid te nemen. Dat zijn (foto op de vorige pagina) Truus Peele, Joke de Groot en Trudy Dijkshoorn. Stuk voor stuk vrijwilligers met een lange staat van dienst, die alle drie om moverende redenen afscheid namen.

De bovenstaande foto's heven een indruk van de eindejaarbijeenkomst.

COLOFON:

Redactie : Dick de Jong.
Assistentie : Alida Ambachtsheer, Edith van der Hoogt-Drinkwaard, en (verzending) Anne-Marie Verhagen.
Foto's : Alida Ambachtsheer, Edith van der Hoogt, Dick de Jong, Ewoud Klop, Dick Naafs, Daaf van Wijngaarden, John Tomey e.a..

Voor deze uitgave zijn o.m. teksten van derden gebruikt. Als iemand meent dat hierbij de kopierechten zijn geschaad kan er contact worden opgenomen met de redactie.

AFMELDEN VOOR ONTVANGST: DIRECTIESECRETARIAAT@KOPERENKNOP.NL

MUSEUM DE KOPEREN KNOP
het cultureel en historisch
centrum in de alblasserwaard

Binnendams 6 | 3373 AD Hardinxveld-Giessendam | 0184-611366
Directeur a.i. Dick de Jong | 06-22845889 | dinsdag en donderdag 9.-12 uur
www.koperenknop.nl | koperenknop@koperenknop.nl | n193rabo0395001005
open: di t/m vr 13-17 uur en za 11-17 uur – groepen e.d. ook daarbuiten

